RSU Rīgas Stradiņa Universitāte

2. tipa cukura diabēta ārstēšanas algoritms atbilstoši kompensējamo zāļu sarakstam

Dzīves veida izmaiņas: veselīgs uzturs un regulāras fiziskās aktivitātes, diabēta apmācība, paškontrole.

Novērtē HbA1c, kardiovaskulāro risku un nieru funkciju

Lai izvairītos no klīniskās inerces, regulāri izvērtē un pielāgot ārstēšanas taktiku (ik 3–6 mēn.)

Metformīns (deva līdz 2000mg diennaktī)
GFA 59–30 ml/min - 850–1500mg diennaktī
GFĀ zem 30 ml/min -Metformīnu atceļ!

Ja metformīna gastrointestināla nepanesamība- izvēlēties ilgstošas darbības formu

Ja metformīns kontrindicēts, apsvērt:

- **DPP4**
- VAI **Pioglitazons**
- VAI **Sulfonilurīnviela**
- UN **SGLT2i**

SGLT2 inhibitoru izrakstīšanas nosacījumi

KZS - E11.0-E11.9
Ģimenes ārsta vai endokrinologa, vai kardiologa, vai nefrologa kompetencē. Kombinācijā ar metformīnu, ja ar metformīnu maksimāli tolerējamo devu netiek sasniegts HbA1c <7%.

KZS - I50.0; I50.1; I50.9
Kardiologa vai ģimenes ārsta kompetencē
1) pacientiem ar hroniskas sirds mazspējas II–IV FK (pēc NYHA klasifikācijas) un KKIF ≤40%, ja saglabājas simptomātika, neskatoties uz saņemto standarta terapiju;
2) pacientiem ar KKIF >40% ar NT-proBNP >220pg/ml vai BNP>80pg/ml un kreisā priekškambara tilpuma indeksu >34 ml/m2, ja saglabājas simptomātika, neskatoties uz saņemto standarta terapiju.

GLP-1RA izrakstīšanas nosacījumi

KZS - E11.0-E11.9
1. Endokrinologa vai ģimenes ārsta kompetencē.
Pacientiem ar ķermeņa masas indeksu ≥30 kg/m² kombinācijā ar metformīnu, ja trīskāršā terapija, kas satur metformīnu, DPP4 inhibitorus, pioglitazonu, SGLT2 inhibitorus, nenodrošina pietiekamu glikēmijas kontroli (HbA1c<7%).
2. Endokrinologa vai kardiologa, vai ģimenes ārsta kompetencē.
Pacientiem ar pierādītu kardiovaskulāru slimību anamnēzē, kombinācijā ar/bez metformīnu un/vai SGLT2i grupas preparātiem, ja terapija, kas satur metformīnu, SGLT2i, nenodrošina pietiekamu glikēmijas kontroli (HbA1c<7%)

MĒRĶIS: kardiorenāla riska samazināšana augsta riska pacientiem (turpina KV terapiju)

2TCD un ASKVS. Pierādīta KVS (MI, insults, revaskularizācijas proceduras), kā arī TIL, nestabila stenokardija, amputācija, simptomātiska vai asimptomātiska koronāro artēriju slimība

2TCD un KSS. augsta riska kritēriji Vecums ≥55 gadi un vismaz divi riska faktori (aptaukošanās, arteriāla hipertensija, smēķēšana, dislipidēmija, albuminūrija)

2TCD un HSM. HSM simptomi šobrī vai anamnēzē ar samazinātu vai saglabātu KKIF

2TCD un HNS. GFĀ <60 ml/min/1,73 m2 vai albuminūrija (albumīna/ kreatinīna attiecība ≥3,0 mg/ mmol (30 mg/g)) atkārtotos mērījumos

2TCD un ASKVS/ KSS augsta riska kritēriji

GLP-1RA ar pierādītiem KVS ieguvumiem un/ vai **SGLT2i** ar pierādītiem KVS ieguvumiem

Ja HbA1C virs mērķa

- Pacientiem ar **GLP-1RA** apsvērt **SGLT2i** pievienošanu ar pierādītiem KVS ieguvumiem vai otrādi
- TZD

2TCD un HSM

SGLT2i ar pierādītiem KVS ieguvumiem

2TCD un HNS (ar maksimāli tolerējamu AKEI/ ARB devu)

IETEICAMI SGLT2i ar pierādītu efektivitāti HNS progresijas mazināšanā SGLT-2i lietot pacientiem ar GFĀ ≥20 ml/ min /1,73 m2; ja terapiju jau lieto, tad turpināt līdz dialīzei vai transplantācijai VAI **GLP-1 RA** ar pierādītiem KVS ieguvumiem, ja SGLT-2i kontrindicēti vai tos nepanes

Ja HbA1c virs mērķa pacientiem ar SGLT2i, apsvērt GLP-1RA pievienošanu vai otrādi

MĒRĶIS: glikēmijas un/vai svara kontroles sasniegšana un uzraudzība

Glikēmijas kontrole: izvēlēties līdzekli, kas efektīvi nodrošina mērķu sasniegšanu: metformīns VAI medikaments(-ti), tai skaitā terapijas KOMBINĀCIJAS Individualizēta pieeja Jāizvairās no hipoglikēmijas

Noteikt individuālus svara mērķus

Atkārtoti pārskatāmi dzīvesveida ieteikumi: uztura terapija/ ēšanas paradumi/ fiziska aktivitāte

Antidiabētiskie medikamenti ar neitrālu vai svaru mazinošu efektu

Antidiabētisko medikamentu svaru mazinošais efekts:

- Neitrāls: DPP-4i Metformīns
- Vidējs: Liksizenatīds SGLT2i
- Augsts: Dulaglutīds, Liraglutīds
- Ļoti augsts: Semaglutīds, Tirzepatīds

Apsvērt bariartrisko ķirurģiju

Ja HbA1c virs mērķa

Identificēt šķēršļus mērķa sasniegšanā:
- Apsvērt diabēta apmācību mērķu sasniegšanai
- Apsvērt tehnoloģisko atbalstu (CGM) terapijas nepilnību noteikšanai/ korekcijai
- Identificēt veselību noteicošos sociālos faktorus, kas ietekmē mērķu sasniegšanu

Ja nepieciešams papildus kardiorenālā riska vai glikēmijas mazināšana

Saīsinājumu atšifrējums
ASKVS - Aterosklerotiska kardiovaskulāra slimība
2TD - 2. tipa cukura diabēts
HNS - Hroniska nieru slimība
KSS - Koronāra sirds slimība
SGLT2i - nātrija-glikozes kotransportvielas-2 inhibitors
GLP-1RA - glikagonam līdzīgā peptīda-1 receptoru agonisti
DPP4 - dipeptidilpeptidāzes-4 inhibitori
HbA1c - glikētā hemoglobīna frakcija

Metodiskās vadības centrs ģimenes medicīnas jomā. 2026